

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Doc. JUDr. R. F., CSc.**, bývajúceho v B., zastúpeného Mgr. Z. K., PhD., advokátkou so sídlom v B., proti žalovanej **T. H., spol. s r.o.**, so sídlom v B., zastúpenej JUDr. R. A., advokátom so sídlom v B., **o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 25 C 218/2007, o návrhu žalobcu na vylúčenie sudkyne Krajského súdu v Bratislave JUDr. E. S. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Co 163/09 rozhodol

t a k t o :

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave - predsedníčka senátu - JUDr. E. S. **n i e j e v y l ú č e n á** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Co 163/09.

O d ô v o d n e n i e

V odvolacom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7 Co 163/09 vzniesol žalobca námietku zaujatosti voči sudkyňi tohto súdu - predsedníčke senátu „7 Co“ - JUDr. E. S.. Námietku zaujatosti odôvodnil tým, že menovaná sudkyňa má k nemu opozičný a obviňujúci vzťah, ktorý je daný tým, že je zakladateľkou iniciatívy „Za otvorenú justíciu“ (ďalej len „iniciatíva“), vzniklej 29. marca 2010. Poukazujúc na informácie uverejnené a odvysielané v médiách (ktorých čiastočný obsah v návrhu citoval a pripojil ako písomnú prílohu) uviedol, že iniciatíva mu pripisuje zodpovednosť, resp. ho obviňuje za stav (marazmus), v akom sa nachádza súdnictvo. Za skutočnosť spôsobilú vyvolať pochybnosti o nezaujatosti sudkyne označil aj fakt, že iniciatíva nadväzuje na vyhlásenie sudcov „Päť viet“, podľa ktorého niektorí sudcovia pracujú v strachu a neslobode, a tiež fakt, že má politický rozmer. Vyslovil názor, že ak sudca pracuje v strachu a neslobode, nepracuje nezávisle a nestranné. Pripomenul tiež, že podľa tzv. teórie zdania sudca musí byť nielen fakticky nezávislý, ale musí sa ako taký aj javiť v očiach účastníkov konania.

Krajský súd v Bratislave v zmysle § 16 ods. 1 O.s.p. predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ako nadriadenému súdu na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti. Zároveň pripojil vyjadrenie sudkyne JUDr. E. S., ktorá v ňom uviedla, že nemá žiadny pomer k predmetnej právnej veci ani k účastníkom konania a jej podpora iniciatíve nemá nijaký vplyv na jej nezaujatosť vo veci.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p. sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý (fair) proces, tak ako je vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Nestrannosť a nezaujatosť sudcu je jedným z hlavných predpokladov spravodlivého rozhodovania. Rovnako je jedným z hlavných predpokladov dôvery občanov a iných subjektov práva v právo a právny štát (čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Nestrannosť sudcu je predovšetkým subjektívnou psychickou kategóriou, vyjadrujúcou vnútorný psychický vzťah sudcu k prejednávanej veci v širšom zmysle (zahŕňa vzťah k predmetu konania, k účastníkom konania a k ich právnym zástupcom), o ktorej je schopný relatívne presne referovať iba sudca sám. Len takto úzko chápaná kategória nestrannosti by však v praxi ťažko našla uplatnenie vzhľadom na obtiažnu objektívnu preskúmateľnosť vnútorného rozpoloženia sudcu. Kategóriu nestrannosti je preto treba vnímať širšie, tiež v rovine objektívnej. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nestrannosť treba skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska, spočívajúceho v tom, čo si sudca za určitých okolností myslí vo svojom vnútri, a z objektívneho hľadiska, ktoré vychádza z javovej stránky konania a pri ktorom sa skúma, či sudca ponúka dostatočné záruky pre vylúčenie pochybností o svojej nezaujatosti (Piersack v. Belgicko - rozsudok ESLP z 1. októbra 1982, Grieves v. Spojené kráľovstvo - rozsudok ESLP zo 16. decembra 2003). Subjektívne hľadisko (pri ktorom sa subjektívna nestrannosť predpokladá, dokiaľ nie je preukázaný opak) sa musí podriadiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu iba subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam

o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje (Ferrantelli a Santangelo v. Taliansko - rozsudok ESĽP zo 7. augusta 1996). Objektívna nestrannosť sa teda posudzuje podľa vonkajších objektívnych skutočností. Uplatňuje sa pritom tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach verejnosti a procesných strán (Castillo Algar v. Španielsko - rozsudok ESĽP z 28. októbra 1998). Obava z nedostatku nestrannosti sa musí zakladať na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach.

K vylúčeniu sudcu z prejednávania a rozhodovania konkrétnej veci môže dôjsť až vtedy, keď je z objektívneho pohľadu evidentné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom dosahuje takú povahu a intenzitu, že napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude schopný nezávisle a nestranne rozhodovať. Pôjde o prípady, kedy pomer sudcu k veci bude vyplývať predovšetkým z priameho právneho záujmu sudcu na prejednávanej veci, napr. keď by sám bol účastníkom konania, alebo keby mohol byť rozhodnutím súdu dotknutý na svojich právach, teda keby inak mohol byť vedľajším účastníkom. Vylúčený je tiež sudca, ktorý získal poznatky o veci iným spôsobom než z dokazovania na pojednávaní (napr. ako svedok vnímal skutočnosti, ktoré sú predmetom dokazovania) alebo ktorý mimoprocesne verejne vyjadril vopred svoj názor na prejednanú vec alebo očakávateľný výsledok. Pomer sudcu k účastníkom alebo k ich zástupcom, vylučujúci ho z prejednávania a rozhodovania veci, môže byť založený predovšetkým príbuzenským alebo jemu obdobným vzťahom k týmto osobám, pričom v konkrétnom prípade môže ísť ako o vzťah priateľský, tak i nepriateľský, prípadne aj vzťah ekonomickej závislosti.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v posudzovanej veci z obsahu spisu nevyplývajú také okolnosti, ktoré by boli objektívne spôsobilé vyvolávať pochybnosti o nezaujatosti sudkyne JUDr. E. S. (ďalej len „sudkyňa“). Za takúto okolnosť nemožno považovať skutočnosť, že sudkyňa je zakladateľkou, resp. podporovateľkou iniciatívy, podľa ktorej zodpovednosť za stav súdnictva nesie i premiér R. F.. Len táto skutočnosť nie je totiž objektívne bez ďalšieho spôsobilá vyvodiť záver o existencii osobného negatívneho vzťahu sudkyne k žalobcovi, zastávajúcemu funkciu predsedu vlády Slovenskej republiky. Podpora iniciatívy zo strany sudkyne nijako nesúvisí s prejednanou vecou a teda ani so žalobcom ako s účastníkom súkromnoprávneho sporu o ochranu osobnosti, a nič nenapovedá o existencii určitého - žalobcom tvrdého opozičného a obviňujúceho - vzťahu sudkyne

k nemu. Týmto spôsobom a formou verejne vyslovený názor sudkyne na problémy súdnictva na Slovensku (ich pomenovanie a riešenie) nemôže byť dôvodom objektívne zakladajúcim pochybnosť o nezáujatosti sudkyne pre pomer k žalobcovi. Na jednej strane je totiž povinnosťou sudcu presadzovať a obhajovať nezávislosť súdnictva a jeho dobrú povest' (§ 30 ods. 1 písm. a/ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov), a na druhej strane je jeho právom plynúcim zo slobody prejavu a z princípu demokratického právneho štátu zúčastniť sa diskusie o veciach verejných, samozrejme za predpokladu, že tak robí spôsobom a formou neznižujúcou dôveru v súdnicvo a dôstojnosť sudcovskej funkcie.

Na vzťah sudkyne k žalobcovi nemožno bez ďalšieho usudzovať ani v spojitosti so skutočnosťou, že v rámci verejnej diskusie o stave justície sú vyslovované aj názory o zodpovednosti za tento stav, konkrétne aj o zodpovednosti priradovanej k funkcii zastávanej žalobcom. Tieto názory môžu byť vyvažované názormi aj o zodpovednosti predstaviteľov súdnej moci, teda i samotných sudcov za stav súdnictva. Systém fungovania súdnictva je nepochybne vecou verejnou, pričom zodpovednosť za správu vecí verejných majú predstavitelia všetkých jednotlivých štátnych mocí (zákonodarnej, výkonnej a súdnej) a aj všetci občania.

Ani ďalšie žalobcom označené okolnosti týkajúce sa toho, že iniciatíva nadväzuje na vyhlásenie „Päť viet“, podľa ktorého niektorí sudcovia pracujú v strachu a neslobode a že má výrazný politický rozmer, nie sú spôsobilé založiť pochybnosti o nezáujatosti sudkyne, pretože nemajú žiadnu spojitosť s podmienkami, ktoré sú v zmysle citovaného ustanovenia § 14 O.s.p. právne relevantné pre posudzovanie nestrannosti sudcu, teda s jeho pomerom k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pripomína, že jednou zo záruk nestrannosti sudcu je jeho profesionalita. Jej súčasťou je vedomosť sudcu, že princíp nezávislého, nestranného a spravodlivého rozhodovania je zásadným princípom fungovania súdnej moci, a že je jeho zákonnou, resp. ústavnou ako aj morálnou povinnosťou tento princíp dodržiavať. Najvyšší súd Slovenskej republiky je presvedčený, že sudkyňa - vedomá si svojich ústavných povinností - je schopná vo veci rozhodovať nezaujate a nestranne. Preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. apríla 2010

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Daniela Pekajová